

معرفی کتاب: جنگ و خاطره

فصلنامه مطالعات بسیج، سال ششم، شماره ۲۱ - ۲۰، پائیز و زمستان ۱۳۸۲

جنگ و خاطره، میزگرد بررسی ادبیات خاطره نویسی رزمندگان جنگ ایران و عراق و رزمندگان جنگ جهانی اول، (تهران: دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری، انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران و دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، ۱۳۸۱).

به پیشنهاد «انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران» و حضور دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری» و همکاری «دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران» در روزهای دوشنبه و سه‌شنبه ۱۵ و ۱۶ آذر ۱۳۷۸، میزگردی با عنوان «بررسی تطبیقی ادبیات خاطره‌نویسی جنگ رزمندگان جنگ ایران (و عراق) و رزمندگان فرانسوی در جنگ جهانی اول» با شرکت شماری از صاحب‌نظران، استادان، دانشجویان و نویسندگان خاطرات جنگ در تهران برگزار شد. نشست مذکور بر آن بود تا زمینه‌های مشترک و متشابه فرهنگ شناختی دو جنگ یاد شده را از منظر مقابله خاطرات مکتوب رزمندگان مطالعه کند. ایسن نشست دو روزه که به خلاف آمد عادت بدون جنجال تبلیغاتی و تشریفاتی و صرف هزینه‌های آن چنانی، در فضایی ساده، صمیمی، علمی و خالی از هرگونه رنگ و انگ سیاسی، بر مبنای مناظره و مفاهمه‌ای دو سویه انجام پذیرفت، نشان داد که فارغ از این همه می‌توان با نگاهی جزء شناسانه و علمی درباره پدیده‌ها و مسائل نوظهور مرتبط با انقلاب اسلامی و جنگ/دفاع مقدس سخن گفت و وجوه متعدد آن را با مسأله‌شناسی‌های دقیق باز شناخت و باز کاوید.

بررسی خاطره‌نویسی جنگ ایران و تطبیق آن با خاطره‌نویسی جنگ فرانسه - که هدف این نشست به شمار می‌رفت - مبین این نکته بود که به‌رغم سکوت و خاموشی نسبتاً فراگیر مراکز مطالعاتی و پژوهشی رسمی در ایران، واقعیتی به نام «ادبیات جنگ / دفاع مقدس» هویت یافت و محقق شد آن سان که می‌توان درباره بخشی از تمامیت آن - خاطرات - بحث و جستجو کرد. همچنین قابلیت مطالعه این عرصه جدید و نوظهور را با نگاهی فراتر از محدوده جغرافیای ایران و دیدگاه‌های رایج، با هدف کشف توانمندی‌های بالقوه آن، آشکار کرد. مع‌الوصف و به‌رغم عنوان این میزگرد، تطبیق و مقابله خاطره‌نویسی و خاطره‌نگاشته‌های دو جنگ یاد شده به دقت و وضوح انجام نگرفت و بیشتر مقالات و سخنرانی‌ها - که متن کامل آنها در کتاب جنگ و خاطره آمده است - صرفاً زمینه معارفه طرفین بحث و مقدمه برگزاری نشست‌های آینده به منظور طرح مسائل و موضوعات مشترک در حوزه ادبیات جنگ و مسائل جانبی آن را فراهم ساخت.

کتاب جنگ و خاطره در نخستین فصل که «مقالات» نام گرفت، هشت مقاله با این عنوان‌ها دارد: ادبیات خاطره‌نویسی جنگ (دکتر کریستف بالایی)، نقش دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور در فعالیت‌های مطالعاتی و تحقیقاتی ایران‌شناسان خارجی (دکتر محمود طالقانی)، جنگ یا انقلاب اجتماعی (دکتر تقی آزاد ارمکی)، آتش و ادبیات (مرتضی سرهنگی)، جنبه‌های جامعه‌شناختی خاطره‌نویسی (دکتر مسعود کوثری)، راز و رمز خاطرات جنگ و عرصه نوین خاطره‌نویسی (علیرضا کمری)، تاریخ فرهنگی جنگ بزرگ (دکتر ادوان روزو)، جنگ یا انقلاب اجتماعی (دکتر اریک بوتل).

دو فصل دیگر کتاب جنگ و خاطره، به ترتیب «گزینه متن خاطرات رزمندگان ایرانی» و «گزینه متن خاطرات رزمندگان فرانسوی» نام دارد و شامل هفده متن خاطره با عناوین: زنده باد کمیل (محسن مطلق)، حدیث نفس (سید قاسم ذبیحی فر)، بُرد ایمان (شهید مرتضی سنگ‌تراش)، راز پرواز (داوود امیریان)، هشتاد روز مقاومت (سعید تاجیک)، حرمان هور (شهید احمدرضا احدی)، هفت روز آخر (محمدرضا بایرامی)، نشان افتخار (پ.دریولاروشل) یادداشتهای جنگ (لویسی بارتاس)، آتش (هانری باربوس)، کشتم (بلز ساندرار)، وصیت نامه مارک بلوک،

نامه‌های جان فرانسیس موت، نامه‌های دو سرباز، نامه‌های فرناند لژه، برگزیده‌ای از متون نشریات آن روزگار.

ناشران کتاب جنگ و خاطره مقصود از انتشار مقالات و سخنرانیهای میزگرد مورد نظرشان را در دسترس گذاشتن مباحث و موضوعات مطرح شده برای آگاهی علاقه‌مندان و ترغیب اهل نظر و نهادهای مطالعاتی به مسأله شناسی دقیقتر برای یاری دادن به متولیان این نشست در برگزاری نشستهای آتی، عنوان کرده‌اند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شروېشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی